

Nr 449

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 90, med förslag till ny tulltaxa, m. m.*

Förslaget till ny tulltaxa har föregåtts av ett omfattande utrednings- och remissförfarande. Starkt delade meningar har därvid framträtt såväl inom tulltaxekommittén som bland remissinstanserna. Inom kommittén har särskilt ledamöterna Gustafsson och Westerlind i utförligt motiverade reservationer anfört avvikande uppfattningar gentemot kommittémajoriteten. Ett flertal remissinstanser har helt eller delvis anslutit sig till deras uppfattning. Över huvud taget har kommittéförslaget mötts av en så stark kritik, att det enbart av denna anledning bort få anstå med dess genomförande.

Tidigare har systemet att tulltaxera importvarorna efter vikt dominerat. Enligt propositionen, som i stort sett ansluter sig till kommittéförslaget, blir i fortsättningen tulltaxering efter varornas fakturerade värde övervägande. Detta innebär, att den automatiska sänkning av tullnivån, som uppstått genom penningvärdesförsämringen, blir väsentligt mindre till sin omfattning än tidigare. I stället kan man räkna med en stegring av tullnivån i takt med prishöjningarna.

Tulluppbördens andel i de samlade statsinkomsterna har på grund av viktullsystemets tidigare dominans oupphörligt sjunkit. Enligt kommitténs uppgift sjönk den från 40 % i slutet av 1800-talet till 5 à 6 % för närvarande. Ur statsfinansiella synpunkter har därför tullinkomsterna kommit att spela en allt mindre roll. Utvecklingen har automatiskt gått mot en allt lägre tullnivå som en följd av att viktullsystemet haft en dominerande omfattning.

Denna utveckling blir nu genom förslaget om värdetullsystem avbruten. Huvudreservanterna inom kommittén, Gustafsson och Westerlind, framhåller, att det hade varit önskvärt att denna utveckling fått fortsätta och leda till en gradvis utvidgning av frihandeln. De har emellertid inte velat motsätta sig en i det närmaste allmän övergång till värdetullar, även om de ställer sig skeptiska till de uppgivna fördelarna av en sådan övergång.

Konjunkturinstitutet har ävenledes anfört starka betänkligheter mot värdetullsystemet. Institutet behandlar frågan ur samhällsekonomiska synpunkter. Det förklarar, att en eventuell stegring av importpriserna innebär dels en tendens till en allmän prisstegring i landet, dels bidrar till en expansion i de importkonkurrerande näringsgrenarna. Institutet åberopar kommitténs uppgift, att tullnivån i förhållande till hela importen minskat med ungefär 5 %, och uttalar, att om vi uteslutande haft värde-

tullar skulle — med tanke på prisstegringarnas effekt på löner etc. — den inhemska prisnivån i dag sannolikt legat minst 5 % högre än den nu faktiskt gör.

Utän tvivel har såväl reservanterna som konjunkturinstitutet riktigt utpekät, vilken effekt en övergång till värdetullsystemet kan ha på den inhemska prisnivån.

Enligt de direktiv som gällt för tulltaxekommitténs arbete skulle tulltaxerevisionen icke ta sikte på någon höjning av tullnivån. Tanken har varit att kommittén till riktpunkt vid sitt arbete skulle ta en oförändrad tullnivå. Emellertid har kommittén med förslaget ändå åstadkommit en betydande höjning av densamma. Den har nämligen tolkat de i direktiven använda orden "nuvarande tullnivå" såsom ett uttryck för efterkrigsnivån utan exakt anknytning till något bestämt år. Den har sålunda tagit 1950 års siffror som utgångspunkt. Kommittén framhåller själv, att de beräkningar som från denna utgångspunkt görs är vanskliga, och betonar samtidigt, att någon allmänt vedertagen metod icke föreligger för ändamålet.

Denna godtyckliga tolkning av direktiven utsattes för en stark kritik av reservanterna Gustafsson och Westerlind. De anser att orden "nuvarande tullnivå" måste hänföras till tidpunkten för kommitténs tillsättande, vilket skedde 1952. Om kommittén valt detta år i stället för 1950, så skulle kommittén fått redovisa två procent lägre normaltullsatser än vad nu är fallet.

Enligt reservanterna innebär kommittémajoritetens tulltaxeförslag en höjning av den genomsnittliga tullnivån med omkring 50 % i förhållande till 1952 års utgångsläge. Den genomsnittliga tullnivån var då cirka 7½ %, medan tulltaxeförslaget motsvarar cirka 11 %. Sammanställes denna betydande höjning med effekten av övergången från viktullar till värdetullar, varigenom den tidigare automatiska tullsänkningstendensen brytes, kan det konstateras att majoritetsförslaget innebär en otvetydig protektionistisk inriktning av svensk tullpolitik jämfört med den linje, som varit förhärskande under de årtionden som betecknat ett storartat ekonomiskt uppsving.

Detta resultat anser reservanterna utgöra en klar avvikelse från direktiven för kommittén.

Då höjningen av tullnivån i huvudsak hänför sig till att starkare tullskydd för vissa industrier föreslagits, beräknar reservanterna, att tullhöjningarna motsvarar en årlig subvention för dessa industrier med 126 miljoner kronor. Kommittén har emellertid samtidigt föreslagit en minskning av tullskyddet för vissa områden med 62 miljoner kronor. Dessa samhällsekonomiska konsekvenser av den förordade tulltaxan har inte ingående analyserats.

Reservanterna får stöd i sin uppfattning rörande tolkningen av direk-

tiven från Kooperativa förbundet, Sveriges köpmannaförbund och Sveriges grossistförbund. Beträffande höjningen av tullnivån uppträder ytterligare många remissinstanser som motståndare. LO anser, att kommittémajoritetens förslag i själva verket innebär en större höjning av tullnivån än vad som framgår av kommitténs beräkningar. Orsaken härtill ligger främst däri, att tullarna i stort sett höjts för typiska importvaror, medan de sänkts särskilt på områden, där den inhemska produktionen har en stark ställning. Enligt LO:s mening är varje höjning av det genomsnittliga tullskyddet omotiverad för de närmaste åren. Tvärtom förordar LO en om också begränsad sänkning av tullnivån.

Slutligen bör bland de många remissinstansernas betänkligheter gentemot förslaget noteras, att statens priskontrollnämnd beräknat, att ett genomförande av förslaget kan tänkas medföra en höjning av prisnivån i vårt land med cirka 200 miljoner kronor. Nämnden tillägger, att tullskyddet på längre sikt inverkar på prisnivån i landet på ett för konsumenterna oförmånligt sätt.

Av vad som här anförts torde klart framgå, att det nya tulltaxeförslaget innebär att nya tunga indirekta skattebördor lägges på folket. Det medför en betydande höjning av prisnivån. Tillsamman med de tidigare i år beslutade punktskatterna utgör detta en kraftig ytterligare belastning i fråga om det indirekta skattetrycket. Genom förslaget om införande av värdetullar, som innebär en ständig stegring av dessa tullar i takt med penningvärdesförsämringen, kan man räkna med fortsatt ökad indirekt skattebelastning.

Detta är en utveckling, som leder till försämrade förhållanden för de små inkomsttagarna och deras familjer, främst barnfamiljerna. Departementschefen söker visserligen bagatellisera verkningarna av förslaget. Han anför sålunda att, regeringsförslaget ligger, i vad avser tullnivåns höjd, mellan kommitténs och huvudreservanternas förslag och att dess inverkan på den nuvarande prisnivån kan bedömas som mycket obetydlig. Men det faktum kvarstår, att en höjning sker och att slussportarna öppnats för nya prisstegringar genom införande av värdetullar.

Då förslaget kommer att föranleda prisstegringar och därmed fortsatt penningvärdesförsämring, får vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå proposition nr 90 samt i skrift till Kungl. Maj:t anhålla, att förslaget omarbetas så, att den nuvarande genomsnittliga tullnivån bibehålles eller sänkes.

Stockholm den 28 mars 1958

Knut Senander

Gustav Johansson

Erik Karlsson